

DOI: <https://doi.org/10.61825/r1.2024.v501.00>

Wprowadzenie

Regionalistyczne badania nad Ziemią Lubuską mają długą, sięgającą okresu powojennego tradycję. W licznych publikacjach autorzy podejmowali zarówno problemy dotyczące dziejów historycznych, kultury, społeczeństwa, religii, gospodarki tego regionu, problemów edukacji, zagadnień terminologicznych, jak i języka naukowego stosowanego w badaniach nad regionem. Na region spoglądano z perspektywy tożsamości jego mieszkańców, a także w ujęciu transgranicznym.

Celem niniejszego tomu jest ogląd dotychczasowych dokonań w tym zakresie oraz próba refleksji nad problemem wyznaczenia nowych kierunków badawczych. Autorzy podjęli trud zarówno oceny dorobku badań regionalistycznych, które prowadzone są w obrębie poszczególnych dyscyplin, jak i rozważania nad wyodrębnieniem nowych pól i problemów badawczych. Zestawienie tych różnorodnych i niekiedy odmiennych punktów widzenia i perspektyw badawczych pozwoli spojrzeć na Ziemię Lubuską całościowo, ale też objąć jej zróżnicowane aspekty. Zestawiona w niniejszym tomie dyskusja o dziedzictwie i tożsamości regionu jest próbą dokonania podsumowań i rewizji w obrębie badań historycznych, socjologicznych, etnograficznych, literaturoznawczych, medioznawczych, turystycznych. Obrazuje ona zarówno tradycyjne, jak i nowe poszukiwania i rozwiązania teoretyczne, tematyczne i metodologiczne. Autorami poszczególnych rozdziałów są badacze reprezentujący różne dyscypliny nauki, dlatego też tematyka monografii jest zróżnicowana.

Publikacja składa się z czterech części. W pierwszej zawarto rozdziały poświęcone różnym aspektom teoretycznym i metodologicznym badań historycznych nad Ziemią Lubuską. Znalazły się tutaj teksty autorstwa: Tomasza Nodzyńskiego, *Badania nad lubuską tożsamością z perspektywy historyka*, Bohdana Halczaka, *Pojęcie Ziemi Lubuskiej w ujęciu historycznym i politologicznym* oraz Zbigniewa Bujkiewicza, *Historyk wobec zacierania śladów przeszłości – białe plamy w historii gospodarczej Ziemi Lubuskiej w czasach PRL*.

W kolejnej części prezentowanego zbioru przedstawiono dorobek oraz aktualne kierunki prac badawczych w zakresie lubuskiej regionalistyki, prowadzone przez wybrane krajowe ośrodki naukowe. Znalazły się tutaj teksty sześciu autorów. Są to: Doroty Pileckiej i Tomasza Jurka, *Rozwój na-*

uki w gorzowskim ośrodku Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu w okresie 50 lat działalności uczelni (1971-2021), Marty Bąkiewicz, *Ziemia Lubuska w polsko-niemieckim dialogu. Rekonesans i perspektywy oraz Małgorzaty Bukiel, „Obsługa naukowa” Ziemi Lubuskiej przez poznańskie środowisko naukowe. Przykład Zdzisława Kaczmarczyka i kilka postulatów badawczych*. Czwartym materiałem w tej części jest tekst Magdaleny Pokrzyńskiej, *Badania etnograficzne w regionie lubuskim*. Tę część publikacji zamyka ważny tekst Małgorzaty Mikołajczak, *W stronę zintegrowanych badań regionalistycznych. Kilka refleksji na marginesie konferencji „Ziemia Lubuska jako przedmiot badań” (Zielona Góra, 24-25 maja 2023 r.)*.

Różne ujęcia i optyki regionalistyczne oraz towarzyszące im metody zostały ujęte w kolejnej części publikacji. Otwiera ją materiał autorstwa Agnieszki Gandeckiej, *Lubuskie (nie)warte zachodu. O wizerunku, marce i atrakcyjności turystycznej województwa*. Kolejna grupa tekstów dotyczy badań literaturoznawczych i językowych. Są to rozważania Magdaleny Turskiej zatytułowane: *Studia nad środowiskiem literackim Gorzowa Wielkopolskiego i okolic – rekonesans i perspektywy rozwojowe*, Marty Ruszczyńskiej, *Widma dawnej i nowej historii w powieści sensacyjnej Sławomira Siereckiego „Upiory znikają o brzasku”* oraz materiał Iwony Żuraszek-Ryś, *Nazwy własne Ziemi Lubuskiej jako przedmiot badań zielonogórskich językoznawców*. Badania medioznawcze reprezentuje Radosław Domke w materiale: *Historia wizualna Zielonej Góry spisana kamerą Sky Piastowskie*. Tę część zamyka tekst Lidii Kataryńczuk-Mani, Małgorzaty Kuncewicz, Grzegorza Mani, *O artystycznej i kulturalnej działalności Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kameralistów na terenie województwa lubuskiego i nie tylko*.

W dziale Varia znalazły się prezentacje wyników badań przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Tę część publikacji rozpoczynają rozważania Jarosława Kuczera, *Szlachcic, rycerz, baron, hrabia, książę. Badania nad XVI-XVIII-wieczną szlachtą południowej części województwa lubuskiego*. Wyniki badań nad uczestnictwem w kulturze zaprezentowała Ewa Pasterniak-Kobyłecka w tekście pt. *Partycypacja w lokalnych wydarzeniach kulturalnych studentów pierwszego roku Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego*. Kolejny tekst to analiza geotechniczna Marii Mrówczyńskiej, Sławomira Gibowskiego, *Identyfikacja przemieszczeń pionowych obiektów budowlanych zlokalizowanych na terenie miasta Zielona Góra*. Część czwartą zamyka praca Ryszarda Asienkiewicza i Artura Wandycza, *Budowa ciała chłopców i dziewcząt województwa lubuskiego w wieku 7-18 lat. Tendencje zmian*.

Teksty prezentowane w niniejszym tomie podejmują opisaną problematykę regionu z perspektyw uwzględniających jednakowo różne dyscypliny, podejścia oraz koncepcje. Czytelnik otrzymuje więc zbiór zróżnicowany pod względem tematyki, koncepcji teoretycznych i podejść metodologicznych. Mamy nadzieję, że stanie się on nie tylko źródłem nowych informacji, ale także zachętą do wkraczania na nowe pola tematyczne.

Bogumiła Burda
Małgorzata Szymczak